

ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและธนาคารพัฒนาเอเชีย
[Asian Development Bank (ADB)]

ADB เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาแบบพหุภาคีที่มีประเทศสมาชิกร่วมถือหุ้นจำนวน ๖๗ ประเทศ ประกอบด้วย ๔๘ ประเทศจากภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และ ๑๙ ประเทศจากภูมิภาคอื่นๆ โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ และมีสำนักงานประจำอยู่ในหลายประเทศที่เป็นสมาชิก ADB มีวัตถุประสงค์หลักในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกผ่านการให้เงินกู้ยืม (Loan) การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแบบให้เปล่า (Grant) การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ [Technical Assistance (TA)] การให้คำปรึกษาหารือด้านนโยบาย การเข้าร่วมลงทุนในโครงการต่างๆ และการค้าประกัน เพื่อขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยได้ทำการระดมทุนทั้งหมดไว้ที่แหล่งเงินทุนสามัญ [Ordinary Capital Resources (OCR)] ซึ่งประกอบด้วย เงินค่าหุ้นของประเทศสมาชิก เงินที่ ADB กู้ยืมหรือระดมทุนจากตลาดเงินทุนระหว่างประเทศ และเงินรายได้สุทธิจากการดำเนินงานของธนาคาร และแหล่งเงินกองทุนพิเศษ (Special Funds) ซึ่งรวบรวมเงินจากกองทุนต่างๆ ที่ ADB เกี่ยวข้อง อาทิ กองทุนพัฒนาเอเชีย [Asian Development Fund (ADF)] กองทุนพิเศษเพื่อช่วยเหลือด้านวิชาการ (Technical Assistance Special Fund) กองทุนพิเศษของประเทศญี่ปุ่น (Japan Special Fund) และกองทุนเพื่อความร่วมมือและการรวมตัวในระดับภูมิภาค [Regional Cooperation and Integration Fund (RCIF)] เป็นต้น

สำหรับการบริหารจัดการภายใน ADB มีประธานธนาคารพัฒนาเอเชีย ซึ่งปัจจุบันคือ Mr. Takehiko Nakao จากกระทรวงการคลังญี่ปุ่น (ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๖ โดยเป็นประธานคนที่ ๙ ตั้งแต่ธนาคารเริ่มก่อตั้ง) รองประธานธนาคารพัฒนาเอเชีย (จำนวน ๖ ตำแหน่ง) สภาผู้ว่าการ (Board of Governors) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนระดับรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงจากประเทศสมาชิก ๖๗ ประเทศ และคณะกรรมการบริหาร (Board of Directors) ทำหน้าที่บริหารจัดการ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกกำลังพัฒนา [Developing Member Countries (DMCs)] ที่ถือหุ้นใน ADB โดยร่วมเป็นภาคีสมาชิกในความตกลงว่าด้วยการสถาปนา ADB (Agreement Establishing the Asian Development Bank) เมื่อปี ๒๕๐๙ และได้มีการออกพระราชบัญญัติให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับ ADB พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้อำนาจรัฐบาลปฏิบัติการร่วมกับ ADB ตามข้อผูกพันโดยมอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานราชการหลักที่ดูแลภารกิจเกี่ยวกับ ADB และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ (Governor) ของไทยใน ADB และปลัดกระทรวงการคลังดำรงตำแหน่งผู้ว่าการสำรอง (Alternate Governor) ของไทยใน ADB [และมีสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ทำหน้าที่ประสานงานหลัก] นอกจากนี้ ได้ร่วมมือกับ ADB จัดตั้งสำนักงาน ADB ประจำประเทศไทย [Thailand Resident Mission (TRM)] ซึ่งเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี ๒๕๔๘ เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการเชื่อมโยงการทำงานของ ADB กับภาครัฐ ภาคเอกชน หุ้นส่วนการพัฒนา และผู้มีส่วนได้เสียในภาคประชาสังคมของไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนหุ้นที่ถือครองใน ADB ทั้งหมด ๑๔๔,๕๒๒ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๖ ของหุ้นทั้งหมดในธนาคาร และมีจำนวนเสียงทั้งหมด ๑๘๔,๑๒๖ เสียง คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๙ ของคะแนนเสียงทั้งหมดในธนาคาร

นับตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิกของ ADB เมื่อปี ๒๕๐๙ ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบเงินกู้เป็นจำนวน ๖.๓๕ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับ ๙๒ โครงการ โดยพลังงานเป็นสาขาที่ได้รับจัดสรรเงินกู้มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สาขาการขนส่งและการสื่อสาร สาขาการเงิน การประปา สุขาภิบาล และการจัดการของเสีย ตามลำดับ และได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จาก ADB อยู่เป็นประจำ ทั้งนี้ ตั้งแต่ที่ประเทศไทยมีระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องภายหลังจากวิกฤติทางเศรษฐกิจเมื่อปี ๒๕๔๐ จนทำให้สามารถเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper-middle Income Country) และได้จัดทำยุทธศาสตร์ระดับชาติที่มุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลกเพื่อเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในอนาคต โดยได้ให้ความสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและการเข้าร่วมภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศและภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์ความร่วมมือระหว่าง ADB และประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นจากการเป็นผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Development Partners) โดย ADB ได้มุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างขีดความสามารถทางสถาบันเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง (Building Institutional Capacity for More Inclusive Economic Growth) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของภาคเอกชน การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาค

ที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานต่างๆ ของ ADB พอสมควร โดยให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าภาพร่วมกับ ADB จัดการประชุมประจำปีสภาผู้ว่าธนาคารพัฒนาเอเชีย (Annual Meeting of the Board of Governors of ADB) ครั้งที่ ๑๘ ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน - ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ และครั้งที่ ๓๓ ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ณ โรงแรม Westin Riverside Plaza จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศสมาชิกที่ใหญ่และสำคัญที่สุดของ ADB และแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังไปปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานกรรมการบริหารกลุ่มออกเสียงของไทยใน ADB ในฐานะกรรมการบริหาร (Executive Director) กลุ่มออกเสียงฯ และที่ปรึกษากรรมการบริหาร (Director's Advisor) กลุ่มออกเสียงฯ ตามกรอบการหมุนเวียนตำแหน่ง (Rotation Arrangement) ที่ ๖ ประเทศสมาชิกในกลุ่ม (ประกอบด้วย มาเลเซีย เมียนมาร์ บรูไนดารุสซาลาม สิงคโปร์ เนปาล และประเทศไทย) ร่วมกันกำหนด นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นผู้บริจาคในกองทุนพัฒนาเอเชีย (ADF) ซึ่งเป็นกองทุนพิเศษ (Special Fund) ที่มีขนาดใหญ่และเก่าแก่ที่สุดภายใต้การกำกับดูแลของ ADB ที่มุ่งเน้นการพัฒนาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกโดยให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนแก่ประเทศสมาชิกที่มีฐานะยากจนในรูปแบบเงินกู้แบบไม่มีดอกเบี้ยและเงินให้เปล่า โดยเข้าร่วมการบริจาคเงินตั้งแต่การเพิ่มทุนครั้งที่ ๖ ของกองทุนเมื่อปี ๒๕๔๐ และล่าสุดได้เข้าร่วมในการเพิ่มทุนครั้งที่ ๑๐ ของกองทุนเมื่อปี ๒๕๕๕ รวมเงินบริจาคใน ADF ทั้งหมดเกือบ ๖๐๐ ล้านบาท

สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

มีนาคม ๒๕๕๗